

JÄRFÄLLA

Energimyndigheten

VINNOVA
Sveriges innovationsmyndighet

tillväxt
verket

FORMAS

Klimatkontrakt 2030

MELLAN JÄRFÄLLA KOMMUN OCH MYNDIGHETERNA
ENERGIMYNDIGHETEN, VINNOVA, FORMAS OCH TILLVÄXTVERKET
SAMT VIABLE CITIES

11 DECEMBER 2020

ViableCitiesTM
Smart, sustainable and attractive.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
1 Syftet med Klimatkontrakt 2030.....	3
2 Parter	3
3 Kommunens åtaganden	3
3.1 Kommunens klimatmål.....	3
3.2 Strategi.....	4
3.3 Organisation och ledning.....	4
3.4 Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare/civilsamhället	4
3.5 Klimatinvesteringsplan.....	5
3.6 Digitalt stöd för genomförande	5
3.7 Regionalt innovationscentrum för klimatneutrala kommuner	5
3.8 Rapportering och uppföljning	5
4 Viable Cities åtaganden	6
4.1 Bättre regler	6
4.2 Innovationer	6
4.3 Samordnad finansiering	6
4.4 Uppbackning inför EU-finansiering	7
5 Myndigheternas åtaganden.....	7
5.1 Samordning kring lärdomar och regelverk.....	7
5.2 Forskning, innovationer och utveckling.....	7
5.3 Samordnad finansiering	7
5.4 Arbete med Europeiska investeringsprogrammet för forskning och innovation.....	8
6 Strategiska utvecklingsprojekt under 2021	8
6.1 Samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.....	8
6.2 Långsiktig klimatinvesteringsplan och samhällsekonomiska effekter	8
6.3 Digitalt stöd till klimatomställningen.....	8
7 Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering	8
8 Kontraktet	8
Bilaga 1 Klimatkontrakt 2030	10

Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram med uppdraget är att snabba på omställningen till klimatneutrala och hållbara städer till 2030, med digitalisering och medborgarengagemang som möjliggörare. Programmet får stöd i en gemensam satsning av Vinnova, Energimyndigheten och Formas. KTH är värdorganisation för Viable Cities.

1 Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till återhämtningen i svensk ekonomi i kölvattnet av coronapandemin. Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas och kommunens sida enligt följande.

2 Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Järfälla kommun.
- Myndigheterna: Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad (Formas) och Tillväxtverket.
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.

3 Kommunens åtaganden

3.1 Kommunens klimatmål

Järfällas övergripande styrdokument inom hållbarhetsområdet är översiktsplanen och miljöplanen. I dessa dokument återfinns ett flertal mål, åtgärder och nyckeltal som syftar till att främja en hållbar utveckling i linje med såväl nationella som globala klimatmål. Nyligen antogs även Järfällas klimat- och energiplan, som pekar ut de områden kommunen och dess bolag ska arbeta med för att minska sin klimatpåverkan, baserat på de klimatrelaterade målen i miljöplanen.

Inom målområdet minskad klimatpåverkan är följande mål antagna:

1. Energin som används i kommunens och bolagens egna verksamheter ska vara fossilfri år 2025.
2. De fossila utsläppen från tjänsteresor inom kommunen ska minska med 50 procent från 2015 till 2025.
3. Köpt energi i kommunens fastighetsbestånd ska minska med 30 procent per kvadratmeter till år 2025 med 2009 som referensår.
4. Kommunen och bolagen ska öka den installerade effekten av egenproducerad förnybar el i fastighetsbeståndet till 1000 kW innan år 2025.
5. Koldioxidutsläpp från fossila bränslen i Järfälla kommun, som geografisk yta, ska minska med 50 procent per invånare till år 2020 och med 100 procent per invånare till år 2050.

Då flera av målen i miljöplanen redan har nåtts eller är på god väg att nås kommer planen under 2021 att revideras samt utvecklas till en hållbarhetsplan i enlighet med Agenda 2030.

Mål och åtgärder med bäring inom klimatområdet återfinns även i ett flertal andra styrdokument, tex.

- Koldioxidbudget – beskriver Järfällas territoriella koldioxidutsläpp och redogör för de utsläppsminskningar som krävs för att kommunen ska bidra till Parisavtalets 2-gradersmål. Järfällas största källor till klimatrelaterade utsläpp är transporter och byggnation, och utsläppen måste minska med 10-15 % per år.
- Kvalitetsprogram för Barkarbystaden – visar vägen för hur Barkarbystadens utformning kan bidra till ett resurseffektivt, innovativt och hållbart samhälle. Kvalitetsprogrammet för Barkarbystaden III innehåller fem olika strategier med tillhörande kvalitets- och hållbarhetsmål.

Genom att underteckna Klimatkontrakt 2030 ges kommunen ytterligare möjligheter att snabba på omställningsarbetet.

3.2 Strategi

I Järfällas föreslagna budget för 2021 är teknik, innovation och hållbar infrastruktur prioriterade områden. Enligt budgeten ska kommunen leda utvecklingen mot det fossilfria Järfälla genom att utveckla nya energikällor och verka för infrastruktur för elbilar. Tillsammans med beslutade mål och åtgärder i miljöplanen samt klimat- och energiplanen förväntas kommunen växla upp sitt omställningsarbete ytterligare de kommande åren.

3.3 Organisation och ledning

Kommunstyrelsen ansvarar för den översiktliga samhällsplaneringen, utvecklingen och uppföljningen av ställda mål, med stöd av kommunens förvaltningar. Genom kommunens miljölednings-system ges möjligheten att arbeta förvaltningsövergripande med miljö- och klimatfrågor och förankra dessa i hela organisationen. För att accelerera omställningsarbetet och undvika stuprör behöver kommunen fortsätta arbetet med att utveckla det tvärsektoriella samarbetet, både inom den egna organisationen men även i samhället. Järfälla är en snabbt växande kommun vilket skapar möjligheter att planera för en långsiktigt hållbar stad, men det kräver resurser och ett gemensamt samarbete för att främja synergier och undvika målkonflikter.

Järfälla arbetar aktivt med digitalisering och innovation och har etablerat en innovationsavdelning samt ett innovationsutskott, med syfte att påskynda och förankra såväl digitalisering som användandet av ny teknik i den kommunala verksamheten. Man har även bildat bolaget Barkarby Science, som leder och deltar i ett flertal innovativa projekt med fokus på fyra programområden: den attraktiva staden, den klimatsmarta staden och framtidens mobilitet.

3.4 Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare/civilsamhället

Kommunen samverkar med näringsliv och civilsamhälle genom ett flertal funktioner, exempelvis energi- och klimatrådgivningen, CERO-analyser, boendemässor samt via det kommunala näringslivsbolaget.

Barkarby Science är en viktig plattform för samverkan mellan offentlig sektor, akademi och näringsliv. Styrelsen består av kommunstyrelsens ordförande samt aktörer från näringslivet och kommunens fastighetsbolag. Därutöver har en avsiktsförklaring formulerats med Södertörns

Högskola och KTH. Barkarby Science erbjuder en unik arena för att samarbeta, innovera, testa och samarbeta kring hållbara lösningar och genom ett nytt projekt skapas just nu förutsättningar att använda Barkarbystaden som testbädd.

För att snabba på klimatomställningen ytterligare ser kommunen ett behov av ett klimatnätverk eller klimatavtal riktat till lokala företag och organisationer. Genom att bilda fokusgrupper och samla byggaktörer, fastighetsbolag, elnätsägare och andra intressenter kan synergier tas tillvara och målkonflikter undvikas. En grund för ett sådant nätverk har lagts inom ramen för Klimatneutrala Barkarbystaden och kommer utvecklas framöver, och genom medverkan i Viable Cities kan även det kommunövergripande samarbetet utökas.

3.5 Klimatinvesteringsplan

Järfälla har tillsammans med Upplands Bro kommun ansökt om medel för en klimatinvesteringsplan. Klimatinvesteringsplanen kan innehålla ett flertal åtgärder inom ökad energieffektivitet, minskade växthusgasutsläpp samt olika klimatanpassningsåtgärder.

3.6 Digitalt stöd för genomförande

Kommunen arbetar med ett flertal digitala verktyg som stöd i planering, uppföljning och genomförande av klimatrelaterade mål och åtgärder. Ett internt samarbete har inletts för att undersöka möjligheten att etablera en digital tvilling av staden, och dessutom har man påbörjat arbetet med att digitalisera kommunens översiktsplan. Järfälla arbetar med ständiga förbättringar rörande digitala verktyg för samhällsplanering och det finns en vilja att utveckla dessa ytterligare.

3.7 Regionalt innovationscentrum för klimatneutrala kommuner

För att nå klimatneutralitet behöver Järfälla bredda sin samverkan ytterligare. Barkarby Science ingår i ett flertal innovationsnätverk, där kommunen ser möjligheter att tillsammans driva innovativa lösningar för klimatomställning på regional nivå. Järfälla deltar också i ett regionalt innovationsnätverk som är under uppbyggnad, där kommuner i Stockholms län ingår. Att vara engagerade i både regionala och nationella nätverk och ta del av innovation samt sprida kunskap och resultat är en förutsättning för att nå klimatneutralitet till 2030.

3.8 Rapportering och uppföljning

Viable Cities och Järfälla kommun är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030.

4 Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1 Bättre regler

Viable Cities har för avsikt att skapa ett kompetensstöd med tillhörande policylabb för att ge kommunen bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning. Detta innefattar processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen.

4.2 Innovationer

För att underlätta för kommunen att implementera innovationer som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att engagera andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030, framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi och digitalisering.

4.3 Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommunens behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

4.3.1 Viable Cities genomför en utlysning runt årsskiftet 2020/2021 med syfte att finansiera fortsatt arbete med Klimatkontrakt 2030. Kommunen är välkommen att söka stöd för medverkan i utvecklingen av ett missionsdrivet klimatarbete.

4.3.2 Viable Cities samarbetar med Tillväxtverket som förvaltande myndighet av Europeiska Regionala Utvecklingsfonden i Sverige och de insatser som finns öronmärkta för hållbar stadsutveckling i syfte att skapa synergi med Klimatkontrakt 2030.

4.3.3 Viabile Cities har genom Rådet för Hållbara Städer startat ett samarbete för att skapa synergi mellan statliga myndigheters bidrag till städernas klimatomställning och Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna avser att utveckla samordningen kring de olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.

4.3.4 Viabile Cities samarbetar med Kommuninvest och Europeiska Investeringsbanken EIB i syfte att utveckla former för att förstärka den långsiktiga finansieringen av kommunens klimatinvesteringsplan.

4.4 Uppbackning inför EU-finansiering

Om kommunen har för avsikt att söka finansiering från Europeiska Investeringsprogrammet för Forskning och Innovation Horisont Europas nya finansiella instrument utifrån mission "100 Climate Neutral Cities by 2030" kommer Viabile Cities att utifrån programmets roll och kompetens stödja ansökningsarbetet.

5 Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna ställer sig bakom det missionsdrivna arbetet som syftar till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 och tillhandahåller en ram för samverkan genom det strategiska innovationsprogrammet Viabile Cities.

Myndigheterna har för avsikt att samarbete kring följande utveckling under 2021 för att understödja kommunernas klimatomställning:

5.1 Samordning kring lärdomar och regelverk

Myndigheterna avser att utveckla samordningen mellan berörda svenska myndigheter och skapa förutsättningar för en proaktiv dialog och missionsorienterat lärande kring policyutveckling och kommande regelverk inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

5.2 Forskning, innovationer och utveckling

Genom utlysningar av medel tillhandahåller myndigheterna finansiering för utveckling och systeminnovation.

5.3 Samordnad finansiering

Myndigheterna avser att utveckla samordningen kring de olika insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

5.4 Arbete med Europeiska investeringsprogrammet för forskning och innovation

Myndigheterna arbetar på flera sätt med att understödja svenskt deltagande i EU:s kommande investeringsprogram Horisont Europa, bland annat kopplat till missionen klimatneutrala städer 2030.

6 Strategiska utvecklingsprojekt under 2021

Under 2021 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab i samverkan med övriga kommuner, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1 Samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle

Viable Cities och kommunen utvecklar former för samverkan mellan lokala aktörer för att vidareutveckla och förverkliga ambitionerna i klimatkontraktet, med särskild betoning på medborgar-engagemang.

6.2 Långsiktig klimatinvesteringsplan och samhällsekonomiska effekter

Kommunen har för avsikt att tillsammans med Viable Cities arbeta fram en klimatinvesteringsplan med ett 2030-perspektiv, omfattande såväl kommunala investeringar som de investeringar som sker utanför den kommunala sektorn. Syftet med denna är att bidra både till klimatomställningen och till återhämtning i ekonomin. Investeringsplanen ska kunna ligga till grund för diskussioner om finansiering av klimatinvesteringar. Den ska också kunna stödja den lokala näringspolitiken genom att visa på framtida affärsmöjligheter.

6.3 Digitalt stöd till klimatomställningen

Viable Cities och kommunen utvecklar former för att använda digitala verktyg för att underlätta samskapande mellan aktörer och vägleda beslut om klimatinvesteringar.

7 Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

8 Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2021. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Parterna är överens om dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2021. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Stockholm, den 11 december 2020

.....
Emma Feldman, kommunstyrelseordförande
Järfälla kommun

.....
Olga Kordas, programchef
Viable Cities

.....
Robert Andrén, generaldirektör
Energimyndigheten

.....
Darja Isaksson, generaldirektör Vinnova

.....
Ingrid Petersson, generaldirektör Formas

.....
Gunilla Nordlöf, generaldirektör
Tillväxtverket

Bilaga 1 Klimatkontrakt 2030

1 Kommunens klimatmål

Järfällas övergripande styrdokument inom hållbarhetsområdet är översiktsplanen och miljöplanen. I dessa dokument återfinns ett flertal mål, åtgärder och nyckeltal som syftar till att främja en hållbar utveckling i linje med såväl nationella som globala klimatmål.

Översiktsplanens huvudmål är att erbjuda bästa möjliga förutsättningar för hållbar utveckling för de som lever och verkar i kommunen. Fem delmål har formulerats för att nå det övergripande målet. Delmålen innebär att Järfälla ska erbjuda:

1. En varierad, upplevelserik och karaktärsfullt byggd miljö.
2. Levande och rika park-, natur- och kulturmiljöer.
3. En samhällsekonomiskt effektiv, robust och långsiktigt hållbar infrastruktur.
4. Bästa möjliga förutsättningar för utbildning, forskning och näringsliv.
5. En attraktiv och hälsosam livsmiljö för alla.

Miljöplanen hanterar den ekologiska dimensionen och utgår från de regionalt prioriterade miljömålen. Planen innehåller mål inom minskad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri vardag, ett rikt växt- och djurliv samt hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet. För målområdet minskad klimatpåverkan har följande effektmål beslutats:

1. Energin som används i kommunens och bolagens egna verksamheter ska vara fossilfri år 2025.
2. De fossila utsläppen från tjänsteresor inom kommunen ska minska med 50 procent från 2015 till 2025.
3. Köpt energi i kommunens fastighetsbestånd ska minska med 30 procent per kvadratmeter till år 2025 med 2009 som referensår.
4. Kommunen och bolagen ska öka den installerade effekten av egenproducerad förnybar el i fastighetsbeståndet till 1000 kW innan år 2025.
5. Koldioxidutsläpp från fossila bränslen i Järfälla kommun, som geografisk yta, ska minska med 50 procent per invånare till år 2020 och med 100 procent per invånare till år 2050.

Då flera av målen i miljöplanen redan har nåtts eller är på god väg att nås kommer planen under 2021 att revideras samt utvecklas till en hållbarhetsplan i enlighet med Agenda 2030.

Nyligen antogs även Järfälla kommuns nya klimat- och energiplan. Klimat- och energiplanen berör samtliga kommunala verksamheter och pekar ut de områden kommunen och dess bolag ska arbeta med för att minska sin klimatpåverkan, baserat på de klimatrelaterade målen i miljöplanen. Kommunorganisationens del av utsläppen är relativt små i förhållande till de totala utsläppen inom kommunen, varför planen även berör och inkluderar kommuninvånarna och företag i kommunen. Konkreta åtgärder har utformats för att tydliggöra ansvar och visa hur förvaltningar och bolag kan bidra till att klimatmålen nås.

Mål och åtgärder med bäring inom klimatområdet återfinns även i ett flertal andra styrdokument. Nedan listas ett urval:

- Avfallsplan – framtagen tillsammans med nio andra norrortskommuner samt dess gemensamma avfallsbolag (SÖRAB). Avfallsplanen innehåller konkreta mål och nyckeltal som följs upp årligen. Ett av huvudsyftena med avfallsplanen är att minimera negativ miljö- och klimatpåverkan kopplat till avfallshantering.
- Cykelplan – syftar till att stödja utformningen av nya stadsmiljöer som främjar cykeln som transportsätt. Innehåller ett övergripande mål om att cykeltrafikens andel av det totala resandet ska öka från cirka 5 % till 20 % år 2030.
- Gångplan – syftar till att standardisera en gångvänlig stadsmiljö för att bidra till en attraktiv, trygg och hållbar stad. Gångplanens mål är att Järfälla 2030 ska vara en av Stockholmsregionens mest gångvänliga kommuner.
- Koldioxidbudget – beskriver Järfällas territoriella koldioxidutsläpp och redogör för de utsläppsminskningar som krävs för att kommunen ska bidra till Parisavtalets 2-gradersmål. Järfällas största källor till klimatrelaterade utsläpp är transporter och byggnation, och utsläppen måste minska med 10-15 % per år.
- Kvalitetsprogram för Barkarbystaden - visar vägen för hur Barkarbystadens utformning kan bidra till ett resurseffektivt, innovativt och hållbart samhälle. Kvalitetsprogrammet för Barkarbystaden III innehåller fem olika strategier med tillhörande kvalitets- och hållbarhetsmål.

Miljöledningssystemet är kommunens viktigaste verktyg för att konkretisera miljöplanens mål och arbeta förvaltningsövergripande med miljö- och klimatfrågor. Samtliga av kommunens förvaltningar är miljödiplomerade enligt Svensk Miljöbas standard. All personal ska ha genomgått en grundläggande miljöutbildning och revision av ledningssystemet sker årligen. Genom miljödiplomeringen arbetar kommunen tvärsektoriellt med miljö- och klimatmål och samordnare från respektive förvaltning träffas regelbundet för att diskutera utmaningar och möjligheter i de olika verksamheterna. Kommunen har även en miljöstrategisk grupp som regelbundet samlar olika kompetenser till ett forum för dialog och utveckling av kommunens miljöarbete. Även detta lägger en god grund för förvaltningsövergripande arbete och att motverka stuprör.

De mål och indikatorer som finns kopplade till miljöplanen följs upp årligen i samband med verksamhetsberättelsen och årsredovisningen. För att främja god transparens och möjliggöra för medborgare och andra intressenter att följa Järfällas utveckling inom miljöområdet redovisas all statistik på <http://miljolaget.jarfalla.se/>.

I kommunens föreslagna mål och budget för 2021 är hållbar utveckling ett prioriterat område. Kommunen ska bidra till långsiktig hållbarhet och skapa goda förutsättningar för invånare, verksamheter och företag att göra enkla miljömässigt och socialt hållbara val. I budgeten föreslås att utskottet för miljö och social hållbarhet ska utveckla kommunens miljöplan till en hållbarhetsplan i enlighet med Agenda 2030. Sedan tidigare deltar Järfälla i nätverket Lokala Sverige, och en hållbarhetsplan med utgångspunkt i de globala målen kan fungera som ytterligare ett verktyg för att driva kommunens hållbarhetsarbete framåt.

Järfälla är en föregångskommun inom smart mobilitet och innovation. Genom ett unikt samarbete mellan kommunen, SL, Nobina, KTH och Barkarby Science har man utvecklat och integrerat ny teknik, kollektivtrafik och infrastruktur. I Barkarbystaden rullar autonoma bussar och nyligen sjösattes Sveriges första elektriska BRT-linje som trafikerar Akalla – Barkarbystaden till dess att tunnelbanan är färdigbyggd. Utöver detta har applikationen Travis implementerats i Barkarbystaden, en MaaS-lösning som samlar flera färdmedelsalternativ i en och samma app.

Även hållbart samhällsbyggande är en högt prioriterad fråga i Järfälla kommun. I Barkarbystaden byggs en helt ny stad med 15 000 nya bostäder samt kontor, skolor, sjukhus, kultur och fritid. Det ger stora möjligheter att planera hållbart från början, och genom projekt inom klimatneutralitet, mobilitet och innovation testas och utvecklas nya lösningar med Barkarbystaden som testbädd.

Det finns en god politisk förankring och vilja att driva hållbarhetsfrågorna framåt. Under 2020 inrättades ett särskilt utskott för miljö och social hållbarhet i Järfälla. Det nya utskottet ska säkerställa en långsiktighet i hållbarhetsarbetet och har en nyckelroll för de insatser som behövs för att nå såväl ekologisk som social hållbarhet i kommunen. Utöver detta ställde sig kommunstyrelsens ordförande nyligen bakom Regeringskansliets plusstadskoncept för ökad innovation och hållbarhet i nya stadsdelar. Syftet med initiativet är att genom nationella expon och en världsutställning 2030 visa vägen till det fossilfria välfärdssamhället.

Genom att underteckna Klimatkontrakt 2030 ges kommunen ytterligare möjligheter att snabba på omställningsarbetet.

2 Strategi

I Järfällas föreslagna budget för 2021 är teknik, innovation och hållbar infrastruktur prioriterade områden. Enligt budgeten ska kommunen leda utvecklingen mot det fossilfria Järfälla genom att utveckla nya energikällor och verka för infrastruktur för elbilar. Tillsammans med beslutade mål och åtgärder i miljöplanen samt klimat- och energiplanen förväntas kommunen växla upp sitt omställningsarbete ytterligare de kommande åren.

En omfattande elektrifiering av samhället skapar stor belastning på elnätet och kan leda till effektbrist. Enligt den eleffektkartläggning som genomförts i Barkarby inom ramen för projektet Klimatneutrala Barkarbystaden kommer stadsdelen att klara sitt framtida effektbehov, men ur ett regionalt perspektiv är risken för effektbrist stor. Kommunen bör därför fortsatt hålla en dialog och identifiera möjliga åtgärder tillsammans med berörda aktörer för att undersöka hur effektopparna kan utjämnas för att minska risken för effektbrist.

Enligt kommunens nuvarande mål och riktlinjer ska samtliga av kommunens fastigheter klara de kriterier som motsvarar Miljöbyggnad silver. Nästa års mål och budget föreslår att dessa krav ska följa upp, och vid behov revideras, samt att ett livscykelperspektiv ska lyftas in vid nybyggnation av fastigheter. Kraven för Miljöbyggnad Silver ska även uppnås i befintligt fastighetsbestånd. Kommunen ser ett behov av en större samverkansyta för byggaktörer verksamma i Barkarbystaden för att främja klimatneutral byggnation. En första dialog hölls under hösten 2020 och ett forum för vidare samverkan kan med fördel utvecklas för att snabba på klimatomställningen i byggbranschen.

För att tydligt få en inriktning kring energiomställning i bebyggd miljö har kommunen ansökt om medel för en klimatinvesteringsplan från European City Facility. Där ryms energieffektiviseringar som isolering och minskning av värmeläckage från idrottsbyggnader, kartläggning av energi i fastighetsbolaget samt konvertering från direktverkande el i kommunens Fastighetsbolag Järfälla-hus AB.

För att minska utsläppen från transporter har kommunen skrivit på för utvecklingen av tunnelbana till Barkarby. Spårbunden trafik för regionaltåg gör Järfälla till en knutpunkt och underlättar en omställning av transportsystemet. Samarbetet med företag inom transportområdet kommer att utvecklas inom ramen för Klimatneutrala Barkarbystaden 2030 och kommunen har även upphandlat en logistikcentral för att minska antalet byggtransporter in i staden.

3 Organisation och ledning (“Governance”)

Med utgångspunkt i Järfällas mål, budget och styrdokument vill kommunen ligga i framkant gällande smart, innovativ och hållbar stadsutveckling. Kommunstyrelsen ansvarar för den över- siktliga samhällsplaneringen, utvecklingen och uppföljningen av ställda mål, med stöd av kommu- nens förvaltningar. Järfällas miljöstrategiska enhet hanterar strategiska klimat- och miljöfrågor och säkerställer att arbetet förankras hos samtliga förvaltningar genom kommunens miljöled- ningssystem. Enheten är organisatoriskt placerad under kommunstyrelseförvaltningen vilket ger goda möjligheter att bidra som stödfunktion och integrera klimatfrågan i planprocesser, upp- handlingar och samhällsbyggnadsprojekt som kräver hållbarhetskompetens. Tillsammans med Järfällahus AB bidrar enheten till att skapa förutsättningar för en effektiv och miljöanpassad energi- och resursanvändning både inom organisationen och inom kommunen som geografisk yta.

Järfälla arbetar aktivt med digitalisering och innovation och har etablerat en innovationsavdelning samt ett innovationsutskott, med syfte att påskynda och förankra såväl digitalisering som använ- dandet av ny teknik i den kommunala verksamheten. Genom ett initiativ från kommunen har bolaget Barkarby Science bildats, en plattform för samverkan mellan offentlig sektor, akademi och näringsliv. Styrelsen består av kommunstyrelsens ordförande samt aktörer från näringslivet och kommunens fastighetsbolag. Därutöver har en avsiktsförklaring formulerats med Södertörns Högskola och KTH. Barkarby Science leder och deltar i ett flertal innovativa projekt och verksam- heten fokuserar på fyra programområden: den attraktiva staden, den cirkulära staden, den klimatsmarta staden och framtidens mobilitet. Barkarby Science erbjuder en unik arena för att samarbeta, innovera, testa och samarbeta kring hållbara lösningar och genom ett nytt projekt skapas just nu förutsättningar att använda Barkarbystaden som testbädd.

För att accelerera omställningsarbetet och undvika stuprör behöver kommunen fortsätta arbetet med att utveckla det tvärspektoriella samarbetet, både inom den egna organisationen men även i samhället. Järfälla är en snabbt växande kommun vilket skapar möjligheter att planera för en långsiktigt hållbar stad, men det kräver resurser och ett gemensamt samarbete för att främja synergier och undvika målkonflikter.

4 Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare/civilsamhället

Som tidigare nämnts är Barkarby Science en viktig arena för samverkan mellan offentlig sektor, akademi och näringsliv. Utöver detta ser vi ett ytterligare behov av nätverk inom klimatområdet, riktat till kommunens lokala företag och organisationer. Inom ramen för Klimatneutrala Barkar- bystaden har det lagts en grund för ett klimatnätverk med inspiration från Uppsala klimatproto-

koll. Syftet med nätverket är att fördjupa samarbetet mellan lokala aktörer och att genom fokusgrupper snabba på klimatomställningen ytterligare. Kommunen ser ett värde i att samla exempelvis byggaktörer, fastighetsbolag, elnätsägare och andra intressenter i ett gemensamt klimatnätverk för att diskutera möjligheter och undanröja hinder som kan uppkomma i utvecklingen av nya stadsdelar.

Kommunen har ett helägt näringslivsbolag, Järfälla Näringsliv AB. Näringslivsbolaget är företagarnas väg in i kommunen och utgör en viktig kommunikationskanal och möjlighet till nya samarbeten inom exempelvis laddinfrastruktur, energieffektivisering och andra klimatrelaterade frågor. Kommunens energi- och klimatrådgivning etablerar också en god kontakt med lokala företag, föreningar och invånare. Energi- och klimatrådgivarna ger kostnadsfri, opartisk energirådgivning vilket främjar energieffektiva bostäder, fler laddplatser, solceller samt en ökad kunskap kring förnybar energi.

Under 2019 genomförde Järfälla en CERO-analys tillsammans med kommunens fem största företag, bland annat IKEA och SAAB. Projektet syftade till att minska företagets utsläpp från tjänsteresor, genom kalkyler, analyser och identifierade åtgärder för att minska utsläppen med en viss procent. Ytterligare ett CERO-projekt genomfördes under 2020 för att undersöka Järfälla-bornas resvanor till och från butiker i Barkarby, med syfte att främja mer hållbara transportalternativ till Barkarby handelsplats. Genom CERO-projekten har Järfälla etablerat en god kontakt med några av de största företagen i kommunen, vilket möjliggör ytterligare framtida samarbeten.

Varje år anordnar kommunen Barkarbystadens dag, en kombinerad familjedag och boendemässa med syfte att träffa boende i Barkarbystaden och inspirera till en hållbar livsstil. Det är en viktig mötesplats och ett forum för dialog och engagemangsskapande bland invånarna. I takt med att staden växer kan evenemanget utvecklas till att bli en större plattform för att främja medborgarengagemang och delaktighet. Kommunens demokratiarbete lyfter särskilt barnens rätt att påverka. Därtill har kommunen nyligen beslutat att införa e-förslag under namnet Järfällaförslag som innebär att medborgare direkt kan lämna förslag och samla underskrifter för att lyfta förslaget politiskt.

Järfälla deltar även i ett stort antal regionala nätverk rörande hållbar samhällsutveckling. Genom dessa samverkansytter kan Järfälla dela med sig av sina erfarenheter, ta del av andra kommuners resultat och skapa nya samarbetsformer över kommungränserna. De nätverk Järfälla deltar i som har bäring inom hållbarhetsområdet är bland annat Länsstyrelsens miljö- och samhällsbyggnadsråd, Fossilfritt Sverige, Ressmart, Fossilfritt 2030, Storsthlm's Energikontor, Klimat- och energirådgivningen, Stockholm FLEX elmarknader samt Vattensamverkan. Nyligen godkändes Järfälla som medlem i Klimatkommunerna.

5 Klimatinvesteringsplan

Järfälla har i ett kommunövergripande samarbete tillsammans med Upplands Bro kommun ansökt om medel för en klimatinvesteringsplan. Klimatinvesteringsplanen kan innehålla ett flertal åtgärder inom ökad energieffektivitet, minskade växthusgasutsläpp samt olika klimatanpassningsåtgärder.

Medel för miljö- och klimatrelaterade åtgärder söks även regelbundet i andra utlysningar, exempelvis från Trafikverket rörande dagvattenlösningar, anläggande av gång- och cykelvägar samt andra åtgärder som främjar ett hållbart transportsystem.

6 Digitalt stöd för genomförandet

En viktig del i Järfällas klimatomställning är digitala uppföljningsstöd. Kommunens befintliga verktyg för uppföljning av miljömålen är Miljöbarometern, där utvecklingen för respektive indikator kan följas över tid. Öppna digitala verktyg skapar transparens och möjliggör för medborgarengagemang och delaktighet, vilket är positivt ur ett klimatomställningsperspektiv. Kommunen har bjudits in att testa flera andra verktyg för klimatberäkning och visualisering och ser positivt på den utveckling som sker inom området. Internt har ett samarbete inletts med kommunens Kart- och GIS-avdelning i frågan. Järfälla har arbetat aktivt med barnhearing i framtagandet av en ny Avfallsplan och lyfter goda exempel kopplat till medborgarengagemang genom inrättandet av ett hållbarhetspris inom social och miljömässig hållbarhet. Därtill föreslås kommunens demokratiplan implementeras genom bland annat e-förslag.

Nyligen påbörjades det omfattande arbetet med att digitalisera Järfällas översiktsplan. Syftet med digitaliseringen är att skapa tillgänglighet och interaktion samt säkerställa att planen är uppdaterad och aktuell i en snabbt växande kommun. Kommunens förvaltningar arbetar med ständiga förbättringar rörande digitala verktyg för samhällsplanering och det finns en vilja att utveckla en liknande digital tvilling som återfinns i Göteborgs Stad. Genom att synliggöra staden genom dataspelsliknande former kan man nå ut till en bredare målgrupp och engagera yngre personer i exempelvis ett samråd inför en ny detaljplan.

Inom ramen för kommunens måltidsverksamhet synliggörs de koldioxidutsläpp som en måltid innebär genom det digitala verktyget Mashie, som är ett verktyg för att genomföra kommunens handlingsplan för att minska matsvinnet med 25 procent under mandatperioden.

I kommunens förslag till budget 2021 återfinns uppdraget att följa upp och vid behov revidera energi- och miljöcertifieringskraven i utbyggnationen av Barkarbystaden samt lyfta in livscykelperspektiv. En uppföljning av byggnaderna i detaljplanen Barkarbystaden 1 genomförs under hösten 2020. Utfallet av den uppföljningen kan innebära att ett digitalt verktyg för att följa upp kraven införs.

7 Regionalt innovationscentrum för klimatneutrala kommuner

Järfälla kommun behöver samverka med andra aktörer i samhället för att bli en klimatneutral kommun. Kommunen är som tidigare nämnts delägare i bolaget Barkarby Science och kommunen ser bolaget som sin innovationsplattform för hållbara innovativa lösningar. Barkarby Science ingår i ett nätverk med andra innovationsnoder i Stockholms län som kallas för NOD. Inom ramen för det nätverket och andra innovationsnoder i länet, såsom digital demo och Electricity, ser Järfälla kommun möjligheter att tillsammans driva innovativa lösningar för klimatomställning på regional nivå. I NOD ingår Södertälje Science Park, Flemingsbergs science Park, Kista Science

city, Stockholm science Park, Barkarby Science och Stockholm Business Region. Kommunen deltar också i ett regionalt innovationsnätverk som är under uppbyggnad, där länets kommuner ingår. Fokus i detta nätverk är på ledarskap, kulturförändring och hållbara strukturer för förändringsarbete.